

AİLENİN KORUNMASI VE KADINA KARŞI ŞİDDETİN ÖNLENMESİNE DAİR KANUNUN GETİRDİĞİ BAZI YENİLİKLER VE ÖNERİLER

SOME INNOVATIONS IN THE ACT OF FAMILY PROTECTION AND PREVENTION OF VIOLENCE AGAINST WOMEN

DOI: 10.21492/inuhfd.298121

Necla ÖZTÜRK*

ÖZET

Ülkemizde uzun yıllar kadına yönelik şiddetin aile içi mesele olduğu ve sadece eşleri ilgilendirdiği düşüncesi etkili olmuştur. Bu yaklaşım 1980'li yıllarda kadın hareketlerinin etkisiyle tartışılmaya, aile içi şiddetin suç olduğu düşüncesi kamuoyunda yer bulmaya başlamıştır. Özel alan olarak görülen bu konuların toplumda tartışılmaya başlamasının sonucu olarak, Türk hukukunda ilk kez kadına ilişkin şiddetin önlenmesi amacıyla 17 Ocak 1998 tarihinde 4320 sayılı *Ailenin Korunmasına Dair Kanun* yürürlüğe girmiştir¹. Ancak bir süre sonra 4320 sayılı Kanun yetersiz kalmış ve yeni bir Kanun ihtiyacı doğmuştur. Böylelikle 8 Mart 2012 tarihinde 6284 sayılı *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*², 18 Ocak 2013 tarihinde ise *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği*³ kabul edilmiştir.

Bu makalenin amacı, 6284 sayılı Kanun ve ilgili Yönetmelik hükümleri çerçevesinde getirilen bazı önemli yenilikleri ele almak, Kanundaki eksikliklerle, uygulamada görülen sorunlara dikkat çekmektir.

Anahtar Kelimeler: Ailenin Korunması, Kadına Karşı Şiddet, Ev- İçi Şiddet, Toplumsal Cinsiyet, Koruyucu Tedbirler.

ABSTRACT

Violence against women in our country was interpreted and understood to be a domestic issues for several decades. This approach has been changed because of the influence of the women's movement in 1980's, that domestic violence is a crime, where the local law enforcement would protect violence against women based on enforceability of the Act. As a result, it was a matter of public discussion in the society as oppose to being a private personal matter. The first Act preventing violence against women under Turkish Law is the Family Protection Law number 4320 came into force on January 17, 1998. Subsequently, the Act No: 4320 was inadequate and a new Act needed to be enforced or amendments were required to be made in the existing Act. Finally, on March 8, 2012 Act of Family Protection and Prevention of Violence Against Women and also on

---

* Akdeniz Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Milletlerarası Özel Hukuk Anabilim Dalı, ozturknecla@akdeniz.edu.tr

¹ RG: 17.01.1998-23233.

² RG: 20.03.2012-28239.

³ RG: 18.01.2013-28532. Bundan böyle 'Yönetmelik' olarak anılacaktır.

January 18, 2013 The Regulation on the Act of Family Protection and Prevention of Violence Against Women was approved and enforced.

The purpose of this article, to address some of the major innovations, changes and amendments introduced in the framework of Law No. 6284 and related Regulations and to draw attention to deficiencies in the law and in practice.

Keywords: Protection of Family, Violence Against Women, Domestic Violence, Gender, Protective Measures.

GİRİŞ

2000’li yılların başından beri Türk hukukunda; Avrupa Birliği uyum yasaları ve milletlerarası sözleşmelerin⁴ gereği, kadın kuruluşlarının çabalarıyla temel kanunlarda yer alan kadın-erkek eşitliğine aykırı hükümler değiştirilmiştir veya yürürlükten kaldırılmıştır. Bu bağlamda, 1982 Anayasası’nın⁵ bazı hükümleri değiştirilmiş⁶, Yeni Türk Ceza Kanunu⁷, Türk Medenî Kanunu⁸, Türk Borçlar Kanunu⁹ ve İş Kanunu¹⁰

⁴ Kadın hakları konusundaki milletlerarası düzenlemeler için bkz. AYATA, Gökçeçiçek/ERYILMAZ DİLEK, Sevinç/ ODER, Bertil Emrah: Kadın Hakları Uluslararası Hukuk ve Uygulama (Ed.: Burcu Yeşiladalı), Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2010.

⁵ RG: 09.11.1982-17863.

⁶ 1982 Anayasası 2001, 2004 ve 2010 yıllarında değiştirilmiş ve kadın erkek eşitliğini sağlamaya yönelik düzenlemeler yapılmıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz. KUYAKSİL, Ali, “Türk Anayasalarında Kadın Hakları ve Gelişimi”, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2009, 6 (11), s. 328-352.

⁷ RG: 12.10.2004-25611. Eski Türk Ceza Kanunu’nun (RG: 13.03.1926-320) kadına ilişkin hükümlerinin eleştirisi konusunda bkz. CENTEL, Nur: Kadını Şiddete Karşı Korumaya Yönelik Yasa Hükümlerine Eleştirel Yaklaşım, İstanbul Ticaret Üniversitesi, İnsan Hakları Hukuku ve Kadın Paneli, İstanbul 2003: <http://nurcentel.com/makaleler/kadinakarsisiddet.pdf> (Erişim tarihi: 24.06.2014). Ayrıca konu hakkında geniş bilgi için bkz. YALÇIN SANCAR, Türkan: Türk Ceza Hukukunda Kadın, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2013.

⁸ RG: 08.12.2001-24607. 1926 tarihli Mülga Türk Medenî Kanunundaki (RG: 04.04.1926-339) kadın-erkek eşitliğine aykırı bazı hükümler konusunda bilgi için bkz. AKINCI, Şahin: “Medenî Kanun’da Kadın ve Aile”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 8 (1-2), 2004, s. 15-31; YARAR, Betül: “Bir Moral Düzenleme Biçimi Olarak Medenî Kanunun Aile Hukuku Arkeolojisi”, Öneri Dergisi, 7 (28), 2007, s. 212 vd. Ancak, kadının kocasının soyadını taşıma zorunluluğuna ilişkin Türk Medenî Kanunu’nun 187. maddesi hâlâ yürürlüktedir. Konu hakkında bkz. MOROĞLU, Nazan: “Kadının Kimlik Sorunu ‘Kadının Soyadı’”, TBB Dergisi, 99, 2012, s. 245-268; ERGENE Deniz: “İnsan Hakları Hukukundaki Gelişmeler Işığında Türk Hukukunda Kadının ve Çocuğun Soyadı Meselesi ve Medenî Kanunda Değişiklik Önerisi”, MHB, 31 (2), 2011, s. 123-176; AIHM tarafından 28.05.2013 tarihli, Türkiye’nin mahkûm olduğu dava için bkz.: <http://www.inhak.adalet.gov.tr/ara/karar/levantoglu.pdf> (Erişim tarihi: 03.12.2015).

⁹ RG: 04.02.2011-27836.

¹⁰ RG: 10.06.2003-25134.

kabul edilmiştir. Ayrıca Belediye Kanunu¹¹, Devlet Memurları Kanunu¹² gibi kanunlarda da kadına ilişkin hükümlerde yeni düzenlemeler yapılmıştır¹³. Ancak bu değişiklikler kadını şiddetten korumaya yeterli olmamıştır. Zira bazı toplumlarda olduğu gibi Türk toplumunda da¹⁴ ev içi şiddet; aile içi mesele/özel alan olarak görülüp, konunun sadece eşleri ilgilendirdiği düşüncesi kabul edilmektedir¹⁵. Bu kabul, 1980’li yılların sonlarında kadın hareketleri ve kampanyaların etkisiyle tartışılmaya başlanmış; aile içi şiddetin göz yumulamayacak bir suç olduğu, bunu işleyenlerin cezalandırılması gerektiği kamuoyunda yer bulmuştur¹⁶.

Bu gelişmelerin bir sonucu olarak ilk kadın danışma merkezlerinin ve ardından sığınma evlerinin açılmasıyla ev içi şiddetle gerçek mücadele süreci başlamıştır. 1990’lı yılların sonunda bu süreç ivme kazanmış ve kadına karşı şiddeti düzenleyen ilk kanun -4320 sayılı *Ailenin Korunmasına Dair Kanun*- 1998 yılında yürürlüğe girmiştir¹⁷. Kanunun

¹¹ RG: 13.07.2005-25874.

¹² RG: 23.07.1965-12056.

¹³ Yasal değişikliklerin ayrıntıları için bkz. Türkiye’de Kadının Durumu, TC. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ekim 2012, Ankara, s. 2-11:

http://www.kadininstatusu.gov.tr/upload/kadininstatusu.gov.tr/mce/2012/trde_kadinin_durumu_2012_ekim.pdf (Erişim tarihi: 30.06.2013).

¹⁴ Türkiye’de kadına yönelik şiddetle mücadelenin kısa tarihçesi konusunda bkz. ALTINAY, Ayşe Gül/ ARAT, Yeşim: Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet, 2. Bası, Metis Yayınları, İstanbul 2008, s. 17 vd; Kadın hareketi konusunda ayrıca bkz. TEKELİ, Şirin: “80’lerde Türkiye’de Kadınların Kurtuluş Hareketinin Gelişmesi”, Birikim, 3, 1989, s. 34-41; ARAT, Yeşim: 1980’ler Türkiye’sinde Kadın Hareketi: Liberal Kemalizm’in Radikal Uzantısı - Türkiye’de Kadın Olgusu (Yayına Hazırlayan: Necla Arat), Say Yayınları, İstanbul 1992, s. 75-95.

¹⁵ Kamusal-özel alan ayrımı, toplumsal cinsiyet eşitsizliğine yol açan ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti meşrulaştıran bir anlam taşımaktadır. Bu bağlamda kadına yönelik şiddet özel mesele olarak değerlendirilmediğinden müdahale edilmemiştir: VEUR Dennis: Gender Matters - A Manual on Addressing Gender-Based Violence Affecting Young People, General Editor: Gavan Titley, Council of Europe, Budapeşte 2007, s. 49. Ayrıca ailede kamusal-özel alan konusunun analizi için bkz. SCHNEIDER, M. Elizabeth: Battered and Feminist Lawmaking Women, Yale University, 2000, s. 87 vd; CAROL HALL, Jane, “The Link Between Public and Private Harm: Is There Hope for Gender-Based Violence as a Ground for Asylum in the United States”, Immigration and Nationality Law Review, 21, 2000, s. 679-699; UYGUR, Gülriş: Toplumsal Cinsiyet Sosyolojisi, Ünite 7 (Hukuk), Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir 2011, s. 156 vd.

¹⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz. MORALIOĞLU, Aylin: “Seksenli Yıllarda Kadın Hareketi ve Kampanyalar”, TBB Dergisi, 99, 2012, s. 291-296.

¹⁷ Kanunun getirdiği tedbirler konusunda bkz. GÜVEN, Kudret: “4320 Sayılı Ailenin

amacı, ev içi şiddet mağdurlarını korumak ve toplumda şiddetin yol açacağı zararlara engel olmaktır¹⁸. Ancak Kanun; kadını değil aileyi koruduğu, kadını birey olarak kabul etmediği, kadına karşı şiddeti önlemeye yönelik hükümler içermediği ve usule ilişkin hükümlerin net olmaması gerekçeleriyle doktrin¹⁹ ve sivil toplum kuruluşlarınca²⁰ eleştirilmiştir. 4320 sayılı Kanuna yöneltilen bu eleştirileri gidermek için 2007 yılında *Ailenin Korunmasına Dair Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun* yürürlüğe girmiştir²¹. Ancak yapılan değişiklikler resmî nikâhı olmayan birliklilikleri açıkça kapsamadığı, tedbir kararlarının uygulanmasının bazı sorunlara yol açacağı gerekçeleriyle yeterli görülmemiştir²².

Korunmasına Dair Kanun'un Getirdiği Hukukî Tedbirler”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2(1-2), 1998, s. 1-25; ERDEM, Mehmet: “Aile İçi Şiddet ve 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun”, TBB Dergisi, 73, 2007, s. 59 vd; BOZKURT ŞENER, Ekin: Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi, TC. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM), Ankara 2011: http://kadininstatusu.aile.gov.tr/data/542a8e86369dc31550b3ac33/ekin_bozkurt_tez.pdf (Erişim tarihi: 09.12.2015).

¹⁸ Kanunun gerekçesi için bkz.: http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/kanunlar_erisim.tutanak_hazirla?v_meclis=&v_do_nem=&v_yasama_yili=&v_cilt=&v_birlesim=&v_sayfa=&v_anabasluk=KANUNLAR&v_altbaslik=4320&v_mv=&v_sb=&v_ozet=&v_kelime=&v_bastarih=&v_bittarih= (Erişim tarihi: 03.12.2015).

¹⁹ KARINCA, Eray: “Kadının Eş Şiddetinden Korunması İçin 4320 Sayılı Kanunda Yapılabilecek İyileştirmeler”, TAAD, 1(3), 2010, 327 vd; CENTEL, Nur: “Mağdurun Korunmasında Yeni Bir Yaklaşım”, Prof. Dr. Sahir Erman’a Armağan, İstanbul 1999, s. 113 vd; DOĞAN, İzzet: “Kadına Yönelik Şiddet, Uluslararası Belgeler, 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına İlişkin Yasa ve Bu Yasada Yapılan Değişiklikler Üzerine Bir İnceleme”, İstanbul Barosu Dergisi, 82(3), 2008, s. 1223 vd. Ayrıca Kanunun uygulanmasında ortaya çıkan sorunlar için bkz. AYATA, Gökçeççek/ ERYILMAZ, Sevinç- KALEM, Seda: “Ailenin Korunmasına Dair Kanun Kimi ve Neyi Koruyor? Hâkim, Savcı, Avukat Anlatıları”, İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2011, s. 139 vd; GÖKTEPE, İnci: “4320 Sayılı Kanunun Uygulanmasına Dair Örnekler” - Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Yeni Medenî Kanuna İlişkin Uygulama Sorunları Sempozyumu, İstanbul Barosu Yayınları, 2003, s. 31-34.

²⁰ Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonunun (TÜBAKKOM) 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Taslağı Önerileri için bkz.: http://web.e-baro.web.tr/uploads/00/Haberler/Komisyonlar/TUBAKKOM/Yasa_Degisiklik_Onerileri/4230_oneri.pdf (Erişim tarihi: 03.12.2015).

²¹ RG: 04.05.2007-26512.

²² Konu hakkında geniş bilgi için bkz. KARINCA, Eray: “Ailenin Korunması Kanunundaki Değişiklik Hakkında”, 2008: <http://bianet.org/bianet/toplumsal>

Türkiye’de artan kadın cinayetleri ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin *Opuz-Türkiye* Davası'nda Türkiye aleyhine karar vermesi²³ de yeni kanun ihtiyacını gündeme getirmiştir.

Böylelikle, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının²⁴ önderliğinde, TBMM Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu²⁵ ve yaklaşık 237 kadın örgütünden oluşan Şiddete Son Kadın Platformu oluşturulmuş ve konuyla ilgili kanun yapma çalışmalarına başlanmıştır. Bu süreçte, kadın araştırma ve uygulama merkezleri, bilim çevreleri ve feminist hukukçuların önerileri de alınarak bir kanun hazırlanmaya çalışılmış ve 8 Mart 2012 tarihinde 6284 sayılı *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, 18 Ocak 2013 tarihindeyse *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği* kabul edilmiştir.

Bu makalenin amacı, 6284 sayılı Kanun ve ilgili Yönetmelik hükümleri çerçevesinde getirilen bazı önemli yenilikleri ele almak, Kanundaki eksikliklerle, uygulamada görülen sorunlara dikkat çekmektir.

I. KANUNUN AMACI ve GETİRDİĞİ BAZI YENİLİKLER

A. Kanunun Amacı

Kanunun amacı 1. madde ve genel gerekçesinde açıklanmaktadır. Buna göre, Kanunun amacı, şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kişileri ve en temel insan hakkı olan yaşam hakkını korumak, kadın cinayetlerinin son bulması için kurumlararası iş birliğini sağlamak, şiddet uygulayan veya uygulama ihtimali bulunan kişileri rehabilite etmektir. Görüldüğü üzere, Kanunun amacı sadece şiddeti önlemek ya da şiddet mağdurunu korumak olmayıp, şiddet uygulayanı da tedavi etmektir.

---

cinsiyet/106837-ailenin-korunmasi-kanunu-ndaki-degisiklik-hakinda (Erişim tarihi: 29.06.2013); ATEŞ, Mustafa, “4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Bu Kanundaki Değişiklikler Üzerine Düşünceler”, Ankara Barosu Dergisi, 65(3), 2007, s. 161-172.

²³ Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 9 Haziran 2009 tarihli kararı için bkz.: <http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/minjust/mju29/CASE%20OF%20OPUZ%20v%5B1%5D.%20TURKEY.pdf> (Erişim tarihi: 09.12.2015). Karar hakkındaki değerlendirmeler için bkz. UĞUR, Hüsamettin: “Kadın ve Aile Bireylerine Karşı 6284 Sayılı Kanunun Getirdikleri”, TBB Dergisi, 101, 2012, s. 337-339.

²⁴ Bundan böyle ‘Bakanlık’ olarak anılacaktır.

²⁵ Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, 23 Mart 2009 tarihinde kabul edilen 5840 sayılı Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanunuyla kurulmuştur. RG: 24.03.2009-27179.

B. Kanunun Getirdiği Bazı Yenilikler

6284 sayılı Kanunun getirdiği başlıca yenilikleri; yararlanabilecek kişiler ile tedbir kararları (koruyucu-önleyici ve diğer tedbirler) bakımından ve diğer bazı yenilikler olarak incelemek mümkündür.

1. Kanundan Yararlanabilecek Kişiler Bakımından

6284 sayılı Kanunun 1. maddesi kanunun kapsamını düzenlemektedir. Buna göre, Kanundan yararlanacak kişi grupları; *şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadın, çocuk ve aile bireyleriyle tek taraflı ısrarlı takip mağduru kişilerdir*. Kanun hükümlerinden yararlanabilmek için, ilgilinin şiddete uğramış veya şiddete uğrama tehlikesi içinde olması yeterli olup; cinsiyetinin, aile üyesi olup olmamasının, medenî hâlinin veya vatandaşlığının²⁶ önemi bulunmamaktadır. Kanundan sadece şiddet mağduru kadın veya çocuklar değil, erkekler ve eşcinseller de yararlanabilecektir²⁷.

Kanunda, *şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan* ifadesinden *herkesin* Kanun kapsamında olduğu sonucunu çıkarılabilirse de, bu yorumun Kanunun ruhuna aykırı olduğu düşüncesindeyiz. Örneğin, iki esnaf arasında, dükkânlarının ön kısmına yerleştirdikleri mallar nedeniyle çıkan uyuşmazlık ya da apartman sakinlerinin, apartman sorunları nedeniyle birbirlerine şiddet uygulaması gibi durumlar Kanun kapsamında değerlendirilmez. Zira bu gibi sorunlar nedeniyle uygulanan şiddet, 'cinsiyete dayalı' değildir. Bu gibi uyuşmazlıklarda mahkemelerin kararları da bu yöndedir: Konuya ilişkin olarak verilen bir kararda mahkeme, (X) ifadesinde, *şüphelilerin aynı apartmanda kendisine komşu olduklarını, aralarında apartman meselesinden dolayı husumet olduğunu, şüphelilerden (Y)'nin evine gelip kendisine hakaret ettiğini, kapısını tekmelediğini, aynı gün akşamı da kocası (Z)'nin gelip kapısını tekmelediğini küfrettiğini ve hakaret ettiğini beyan ve iddia etmiş olup şikâyetçi olmuştur*. 6284 sayılı Kanun'un 2/ç maddesi kadına yönelik şiddeti tanımlamış kadınlara yalnızca kadın oldukları için uygulanan veya kadınları etkileyen cinsiyete dayalı bir ayrımcılıkla kadının insan hakları ihlaline yol açan ve kanunda şiddet olarak tanımlanan her türlü tutum ve davranış olarak gösterilmiştir. Taraflar arasındaki uyuşmazlığın apartman yönetimi ve Kat Mülkiyeti Kanunu'ndan kaynaklandığı, 6284 sayılı Kanunun amacı nazara alındığında söz konusu şikâyetle ilgili

²⁶ 6284 sayılı Kanunun yer bakımından kapsamı Türkiye'nin coğrafi sınırları içinde şiddete maruz kalan kişilerle sınırlıdır.

²⁷ UĞUR, s. 346-347.

*uygulama imkânının bulunmadığı kanaatine varıldığından talebin reddine karar verilmiştir*²⁸ şeklinde hüküm kurulmuştur.

Kanuna göre, sadece şiddete uğrayan değil, *şiddete uğrama tehlikesi bulunan kişiler* de kapsam dâhilindedir. Bu hükümlerle “*şiddet gerçekleşmeden önleme*” amaçlanmaktadır. Ancak şiddet tehlikesinin varlığının tespiti güçtür. Bu nedenle, Kanun metninde “*açık, ani, yakın tehlike*” gibi bir ifadenin bulunmaması haklı olarak eleştirilmektedir²⁹. Zira şiddete uğrama tehlikesinin tespitindeki güçlük ve belirsizlik uygulamada sorunlara neden olabilir. Pozitif düzenleme karşısında, mahkeme, somut olayın özelliğine göre *şiddet tehlikesinin* varlığını değerlendirmelidir.

Tek taraflı ısrarlı takip mağduru terimi de Kanuna ilk kez giren terimlerdendir. Kanunda bu terimin tanımı bulunmamakla birlikte, Yönetmeliğin 3. maddesinin (ş) bendinde, *tek taraflı ısrarlı takip (stalking)*³⁰; *aralarında aile bağı veya ilişki bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, şiddet uygulayanın, şiddet mağduruna yönelik olarak, güvenliğinden endişe edecek şekilde fiziki veya psikolojik açıdan korku ve çaresizlik duygularına sebep olacak biçimde, içeriği ne olursa olsun fiili, sözlü, yazılı olarak ya da her türlü iletişim aracını kullanarak ve baskı altında tutacak her türlü tutum ve davranışı ifade eder* şeklinde tanımlanmıştır. Görüldüğü üzere, tek taraflı ısrarlı takip mağduru kabul edilebilmek için taraflar arasında aile bağı ya da herhangi bir ilişki olmasına gerek yoktur. Ülkemizde sıklıkla görülen, arkadaşlık ya da birliktelik teklifini reddettikleri için fizikî ya da psikolojik korkuya maruz kalan kişiler de tek taraflı ısrarlı takip mağdurudur³¹. Ayrıca, bitirilen ilişkinin yeniden tesisi için veya ilişkinin bitirilmesine tepki olarak mağdura rahatsızlık vermek, mağdurun fiziksel ya da ruhsal gücünü kırmak, bezdirmek³², psikolojik olarak rahatsız etmek, evini ya da yolunu

²⁸ İzmir 15. Aile Mahkemesi, 07.01.2013, E. 2013/11, K. 2013/11 (yayımlanmamıştır).

²⁹ UĞUR, s. 348.

³⁰ İngilizce kökenli terimin anlamı, *gizlice bir başkasını belli bir mesafeden takip etmek, taciz etme ya da canını sıkma amacıyla gizlice etrafında dolanmadır*: GARNER, A. Bryan: Black’s Law Dictionary, 8. Bası, Thomson West Publishing, USA 2004, s. 1440; BARZİLALİ, Gad: “Culture of Patriarchy in Law: Violence from Antiquity to Modernity”, Law & Society Review, 38, 2004, s. 867 vd. Konunun Türk ve Alman hukuku açısından incelenmesi için bkz. ÜNVER, Yener: Ceza Hukuku Açısından Mobbing, Stalking ve Cinsel Taciz Eylemleri, Ceza Hukuku Dergisi, 4 (11), 2009, s. 108 vd.

³¹ Aynı yönde bkz. UĞUR, s. 346-347.

³² ÜNVER, s. 109.

gözlemek gibi eylemler tek taraflı takip olarak değerlendirilebilir kanısındayız.

2. Tedbir Kararları Konusundaki Yenilikler

6284 sayılı Kanun, korunan kişi ve şiddet uygulayan bakımından birtakım tedbirler düzenlemiştir. Tedbirlerin bir kısmı 4320 sayılı Kanunda bulunmayıp, 6284 sayılı Kanunla ilk kez düzenlenmektedir. Bu tedbirler Kanununun İkinci Bölümünde koruyucu ve önleyici tedbirler olarak iki başlık altında düzenlenmiş, Yönetmeliğin 3. maddesinde de koruyucu ve önleyici tedbirlerin tanımı yapılmıştır. Buna göre, her iki tedbir kararına da olayın niteliği dikkate alınarak hükmedilebilmekle birlikte; koruyucu tedbir kararı, korunan kişi; önleyici tedbir kararıysa şiddet uygulayan ya da uygulama tehlikesi bulunan kişi hakkında hükmedilebilen tedbirlerdendir.

a) Korunan Kişi Hakkında Verilebilecek Tedbirler (Koruyucu Tedbirler)

Koruyucu tedbirlerle şiddet mağdurlarını koruma amaçlanmakta, tedbir kararı acil durumlarda ve sınırlı süreyle verilmektedir. Bu tedbirler şiddet uygulayanın cezaî ve diğer sorumluluklarını ortadan kaldırmamaktadır³³.

Koruyucu tedbirlerinin amacı, şiddeti durdurmak³⁴, toplumun şiddete karşı olduğunu vurgulayan bir kurala sahip olmak, şiddeti kamusal kayıt altına almak³⁵, mağdurun bağımsız karar almasını ve şiddetten uzak kalmasını sağlamaktır³⁶. Esasen şiddete uğrayan kişinin temel ihtiyacı, şiddet uygulayanın kontrolünden uzaklaşmaktır. Bu nedenle, koruyucu tedbirler önemli olup, ancak bu şekilde dış faktörlerle şiddet mağduruna destek olunabilmektedir³⁷.

---

³³ UYGUR, Gülriz: “Ev-İçi Şiddet Bağlamında Koruma Tedbirleriyle İlgili Çocuğun Yüksek Yararı İlkesi”, Esin Konanç Sempozyumları, Çocuk İstismarı ve Çocuk Suçluluğu, 2010, s. 139.

³⁴ VORİS, Michal J.: “Civil Orders of Protection: Do They Protect Children, the Tag-along Victims of Domestic Violence”, Ohio Northern University Law Review, 17, 1990-1991, s. 601.

³⁵ KUENNEN, Tamara L.: “No-Drop Civil Protection Orders: Exploring the Bounds of Judicial Intervention in the Lives of Domestic Violence Victims”, UCLA Women’s Law Journal, 16, 2007, s. 49.

³⁶ KUENNEN, s. 48.

³⁷ UYGUR, Çocuk, s. 139.

6284 sayılı Kanunun 3. maddesinde mülkî amir tarafından verilebilecek koruyucu tedbirlerin tamamı, ilk kez düzenlenen tedbirler olup 4320 sayılı Kanunda yer almamaktaydı.

Koruyucu tedbirlere mülkî amir ya da hâkim karar verebileceği gibi, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde kolluk da karar verilebilir. Doktrinde, bu durumun karışıklık yaratacağı ileri sürülse de³⁸ Kanunun 8. maddesinde belirtildiği üzere amaç, en çabuk ve kolay şekilde tedbir kararının alınabilmesidir. Dolayısıyla, somut olayın özelliğine göre en kısa sürede tedbir kararı alabilecek makama yetki tanınmasının yerinde olduğu kanısındayız.

aa) Mülkî Amir Tarafından Verilebilecek Koruyucu Tedbirler (m. 3)

aaa) Uygun Barınma Yeri Sağlanması³⁹ (m. 3/a)

Şiddete uğrayan kişinin güvenli bir yerde barınmasının sağlanması şüphesiz alınması gerekli en acil tedbirdir. Türkiye’de, ne yazık ki, şiddete uğrayanlar için yeterli sayıda sığınma evi bulunmamaktadır. Bu nedenle Yönetmeliğin 7. maddesinde şiddet mağdurunun barınma ihtiyacının çözümü ayrıntılı şekilde açıklanmıştır. Buna göre, korunan kişiler, barınma yerleri yetersiz kalırsa kamu kurum ve kuruluşlarına ait sosyal tesis, yurt veya benzeri yerlerde güvenli nakil sağlanıncaya kadar geçici barındırılır. Korunan kişinin barınma ve iâşe giderleri, Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM) tarafından karşılanır. Korunan kişinin nerede barındığı bilgisi ŞÖNİM’e bildirilir. ŞÖNİM kişinin talebini de dikkate alarak uygun ilk kabul birimi veya konukevi hizmeti verilecek yeri belirleyip korunan kişinin buraya yerleştirilmesini sağlar.

Yetkili makam kararıyla kamu kurum ve kuruluşlarına ait barınma yerlerine gönderilen şiddet mağduru, başka herhangi bir karar veya onay aranmaksızın barınma yerine derhal kabul edilir. Kanundaki bu açık düzenlemeyle, Belediye Kanunu'nun belediyelere yüklediği sığınma evi açma görevinin ivme ve işlerlik kazanacağını ummaktayız⁴⁰.

³⁸ UĞUR, s. 350.

³⁹ Yönetmelikte “sığınma evi” yerine “barınma yeri” ifadesi kullanılmaktadır.

⁴⁰ 2005 yılında, Belediye Kanununda yapılan değişiklikle Belediyelere sığınma evi açma görevi yüklenmiştir. Belediye Kanununun 14. maddesine göre, *Büyükşehir Belediyeleriyle nüfusu 50.000 i geçen belediyeler kadınlar ve çocuklar için koruma evi açarlar*. Türkiye’deki sığınma evleri konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. SALLAN GÜL, Songül: Türkiye’de Kadın Sığınmaevleri (Erkek Şiddetinden Uzak Yaşama Açılan Kapılar mı?, Bağlam Yayınları, İstanbul 2011; SALLAN GÜL, Songül: “Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetle Mücadeleye Tarihsel Bakış, İnsan Hakları Standartlarının Etkili

bbb) Geçici Maddî Yardım Sağlanması (m. 3/b)

Şiddete uğrayan ya da uğrama tehlikesi olan kişinin bir diğer sorunu da ekonomik ihtiyaçlarının karşılanmasıdır. Özellikle şiddet uygulayan kişiye bağımlı kişilerde bu husus özel önem taşımaktadır. Bu durumda şiddet mağduru, şiddet uygulayanın maddî desteği olmadan yaşamak yerine, başını sokacak yeri olması için şiddet uygulayanla uzlaşmayı seçebilmektedir⁴¹. Zira maddî desteği kaybetmek mağdurun faturalarının ödenmemesi veya çocuklarının yeterince beslenememesi gibi sonuçlar doğurabilir. Bu nedenle, geçici maddî yardım sağlanması tedbiri mağdurun bu tür endişelerini bir süre de olsa gidermesi açısından hayati önemi haizdir.

Bu tedbir kararının nasıl uygulanacağı Kanununun 17. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, hâkim, maddî yardım miktarının belirlenmesinde kişinin barınma ihtiyacının karşılanıp karşılanmadığını da dikkate alarak, asgarî ücretin belli bir oranına hükmeder. Bu miktar, öncelikle Bakanlık bütçesinden karşılanır; daha sonra şiddet uygulayana rücu edilir. Maddî yardım miktarının hesaplanması, ödemelerin nasıl yapılacağı hususlarıysa Yönetmeliğin 8. maddesinde ayrıntılı düzenlenmiştir⁴².

ccc) Rehberlik ve Danışmanlık Hizmeti Verilmesi (m. 3/c)

Kanun, şiddet mağdurunun psikolojik destek ihtiyacını da dikkate alınmış ve buna ilişkin tedbir kararı verilebileceğini düzenlemiştir. Yönetmeliğin 9. maddesine göre, korunan kişiye, psikolojik ve sosyo-ekonomik durumu göz önüne alınarak; hakları, destek alabileceği kurumlar, meslek edinmesine yardımcı kurslar hakkında bilgi verilir. Ayrıca iş bulması, kendi kararlarını alabilmesi, hayatıyla ilgili planlar yapabilmesi konularında yardımcı hizmetler verilir. Bu düzenlemeyle

---

Uygulanması Bağlamında Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele”, Uluslararası Sempozyum, Türkiye Adalet Akademisi Yayınları, İstanbul 2012, s. 517-544.

⁴¹ KUENNEN, s. 41.

⁴² Buna göre, geçici maddî yardım, korunan kişinin kimlik numarası ve banka hesap numarası beyanına istinaden, kararın ŞÖNİM'e tebliğ edilmesini müteakiben hazırlanan bordroyla ödenir. Bordro, her ayın onbeşinde ve otuzunda düzenlenerek tahakkuk eden meblağ ilgililerin banka hesabına yatırılır. Aynı tedbir kararında birden fazla kişi hakkında geçici maddî yardım yapılmasına dair karar verilmesi halinde bu kişiler aynı bordroda gösterilir ve ödemeler aynı banka hesap numarasına yapılır. Ödeme evrakına karar örneği eklenir. Geçici maddî yardıma dair ödemelere kararın geçerliliği süresince devam edilir. Geçici maddî yardım yapılmasının kaldırılmasına ya da değiştirilmesine karar verilmesi halinde kararın geçerli olduğu gün üzerinden hesaplanarak ödeme yapılır. Korunan kişiye elden ödeme yapılmaz.

amaçlanan, şiddet mağdurunu psikolojik olarak desteklemenin yanı sıra, onu topluma kazandırmak, kendi kararlarını verebilecek ve hayatını idame ettirebilecek donanımı edinmesine yardımcı olmaktır.

ddd) Geçici Koruma Altına Alınma (m. 3/ç)

Şiddet mağdurunun hayatî tehlikesi bulunmaktaysa, kendi talebi üzerine veya re'sen verilebilecek bir diğer tedbir, geçici koruma altına almaktır. Korunan kişinin nasıl koruma altına alınacağı Yönetmeliğin 10. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, şiddet mağduruna yönelik muhtemel tehdit ve risk dikkate alınarak şiddet mağduru ve şiddet uygulayanın durumunun değerlendirilmesiyle *Cumhuriyet Başsavcılıkları ve Mahkemelerce Alınacak Tanık Koruma Tedbirlerine İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelikte*⁴³ düzenlenen fizikî koruma tedbirleri belirlenir.

Korunan kişi, geçici koruma kararının kapsam ve içeriği, şiddet veya şiddete uğrama tehlikesinin varlığı hâlinde arayabileceği telefon numaraları gibi hususlarda bilgilendirilir.

eee) Kreş İmkânı (m. 3/d)

Şiddetten en çok etkilenenlerin çocuklar olduğu şüphesizdir. Araştırmalara göre, şiddet gören ya da şiddete tanık olan çocuklar ruhsal sorunlar yaşayabilmekte, bu çocuklarda kişilik ve davranış bozuklukları görülebilmektedir⁴⁴. Bu nedenle, şiddet mağdurunun çocuklarının da şiddet ortamından uzaklaştırılması gerekmektedir. Bu amaçla, Kanunda, korunan kişinin çocukları için kreş imkânı düzenlenmiştir. Eğer şiddet mağduru çalışmıyorsa dört ay, çalışıyorsa iki ay süreyle bedeli Bakanlık bütçesinden karşılanarak mağdurun çocuklarına kreş imkânı sağlanır. Düzenlemede, bu süre içerisinde şiddet mağdurunun iş bulacağı varsayılmaktadır. Ancak şiddet mağdurunun bu süre içinde iş bulamaması ihtimali de dikkate alınmalıdır. Hatta şiddet mağduru iş bulsa bile, kreş için yeterli bütçesi olmayabilir. Bu nedenle, özellikle kadın sığınma evlerinde, mağdurların çocuklarının bakımının sağlanabileceği bir mekânın bulunması yerinde olacaktır⁴⁵.

⁴³ RG: 11.11.2008-27051.

⁴⁴ Konuyla ilgili araştırmalar için bkz. AYAN, Sezer: “Kadına Karşı Şiddetin Çocuk Üzerindeki Etkileri”, Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu, Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları, Ankara 2012, s. 660-670; GÖKKAYA BİLİCAN, Veda: “Kadına Karşı Şiddet ve Gölgesindeki Çocuk”, Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu, Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları, Ankara 2012, s. 671-677.

⁴⁵ Türkiye’de sığınmaevleri ve çocuklara sağlanan hizmetler konusunda bkz. SALLAN

**bb) Hâkim Tarafından Verilebilecek Koruyucu Tedbirler
(m. 4)**

Hâkim tarafından verilebilecek koruyucu tedbirlerin ortak yönü; ilgilinin talebi ya da onayı alınarak Bakanlık, kolluk görevlileri veya Cumhuriyet savcısının başvurusu üzerine verilebilmesidir.

aaa) İşyerinin Değiştirilmesi (m. 4/a)

Hâkim tarafından verilebilecek tedbirlerin başında işyerinin değiştirilmesi kararı gelir. Bu tedbir, şiddet uygulayanla mağdurun aynı işyerinde çalışması hâlinde söz konusu olabilir. Yönetmeliğin 13. maddesine göre, hâkim, korunan kişinin talebinin bulunması hâlinde veya onayı alınarak işyerinin, bulunduğu il içinde veya il dışında değiştirilmesine karar verebilir. Karar, korunan kişinin işyerine tebliğ edilir ve yetkili kurum/kişi tarafından yerine getirilir. Kanaatimizce, somut olayın özellikleri dikkate alınarak, gerektiğinde şiddet uygulayanın işyerinin değiştirilmesine de karar verilebilmelidir.

bbb) Ayrı Yerleşim Yeri Belirlenmesi (m. 4/b)

Korunan kişinin evliyse, müşterek yerleşim yerinden ayrı bir yerleşim yeri belirlenmesi diğer bir koruma tedbiridir. 4320 sayılı Kanunda da benzer bir düzenleme bulunmaktaydı. Kanuna göre kusurlu eş veya aile bireyinin müşterek konuttan uzaklaştırılmasına ya da oturdukları eve veya işyerlerine yaklaşmamasına karar verilebilmekteydi. Yönetmeliğin 14. maddesine göre, hakkında ayrı yerleşim yeri belirlenmesine dair tedbir kararı verilen kişinin müracaatı üzerine, nüfus müdürlüğü tarafından kişinin talebine uygun olarak adresle ilgili işlemler yerine getirilir.

ccc) Aile Konutu Şerhi (m. 4/c)

Tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulması da hâkim tarafından verilebilecek tedbirlerdendir. Türk Medenî Kanunu'nun 194. maddesinde de benzer bir düzenleme bulunmaktadır⁴⁶. Buna göre mahkeme; tapu

---

GÜL, Songül/ALİCAN, Ayşe: “Türkiye’de Aile İçi Şiddetle Mücadelede Sığınmaevleri ve Sığınmaevlerinin Unutulan Yüzü: Çocuklar”, Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu, Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları, Ankara 2012, s. 630-642.

⁴⁶ Türk Medenî Kanununun 194. maddesine göre; “Eşlerden biri, diğer eşin açık rızası bulunmadıkça, aile konutuyla ilgili kira sözleşmesini feshedemez, aile konutunu devredemez veya aile konutu üzerindeki hakları sınırlayamaz. Rızayı sağlayamayan veya haklı bir sebep olmadan kendisine rıza verilmeyen eş, hâkimin müdahalesini isteyebilir. Aile konutu olarak özgülünen taşınmaz malın maliki olmayan eş, tapu kütüğüne konutla ilgili gerekli şerhin verilmesini isteyebilir. Aile konutu eşlerden biri tarafından kirayla

kütüğüne, aile konutu şerhi konulması kararı verebilir. Yönetmeliğin 15. maddesine göre, bu tedbir kararının verilmesi hâlinde, karar ivedilikle uygulanmak üzere ilgili tapu sicil müdürlüğüne gönderilir. Böylelikle, aile konutu üzerinde, şiddet uygulayanın tasarruf yetkisi sınırlandırılır.

ddd) Kimlik ve Diğer Bilgi ve Belgelerin Değiştirilmesi (m. 4/ç)

Hâkim tarafından verilebilecek tedbir kararlarından sonuncusu, kimlik bilgi ve belgelerinin değiştirilmesidir. Bu tedbir, diğerlerinden farklı olarak, korunan kişinin içinde bulunduğu hayatî tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağını anlaşılmasıyla, ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayanılarak Tanık Koruma Kanunu hükümlerine göre verilir. Nitekim bu husus hem Kanunda hem Yönetmeliğin 16. maddesinde düzenlenmiştir.

cc) Koruyucu Tedbirlerin Özellikleri

Koruyucu tedbirlerin temel özelliği, kararın verilebilmesi için mağdurun iddiasının yeterli olması, herhangi bir delil veya belge aranmamasıdır. Bu tedbir kararları, şiddet uygulayan kişi dinlenmeden, hatta deliller toplanmadan verilir. Bu nedenle, koruyucu tedbir hükümlerinin kötü niyetle kullanılmasını önlemek mahkemelerin görevidir. Bu noktada, mahkemeler şiddetin türünü esas alabilir. Zira fiziksel şiddet dışındaki şiddetin ispatlanması çok güçtür. Doktrinde, şiddet konusunda delil bulunmazsa mahkemenin uyarıya yönelik tedbirlerle yetinmesi, ancak delil bulunması hâlinde özgürlüğü kısıtlayıcı tedbirlere hükmetmesi gerektiği savunulmaktadır⁴⁷. Bununla birlikte, gelişmiş ülkelerde kabul edilen *kadının beyanının esas* ilkesinin ülkemizde de uygulanması doktrinde ve Yargıtay kararlarında yer bulmaktadır⁴⁸. Kanaatimizce hükmün kötüye kullanımını önlemek amacıyla, mahkemeler somut olayı değerlendirmeli ve *asgari olasılık* koşulu aranmalıdır. Buna göre, hâkim, özellikle fiziksel şiddet dışındaki

---

sağlanmışsa, sözleşmenin tarafı olmayan eş, kiralayana yapacağı bildirimle sözleşmenin tarafı hâline gelir ve bildirimde bulunan eş diğeriyle müteselsilen sorumlu olur”.

⁴⁷ BADUR, s. 78.

⁴⁸ Yargıtay 2009 yılında verdiği bir kararda *akrabası da olan sanığa iftira atması için ileri sürülüp ispatlanmış herhangi bir neden bulunmayan mağdurenin samimi anlatımı, diğer mağdurenin beyanları ve tüm dosya içeriğiyle doğrulandığı halde cinsel taciz suçunun sübuta erdiği kabul edilerek sanığın mahkûmiyetine karar verilmesi gerekirken...* şeklinde hüküm kurmuştur: 5.CD. 27.10.2009, E.2007/7587-K.2009/12054. Benzer yönde kararlar için bkz. 5.CD. 5.4.2006, E.2004/4408-K.2006/2852; 5.CD. 4.5.2006, E.2004/6002-K. 2006/3852; 5.CD. 7.3.2006, E 2006/1043-K.2006/1460; 5.CD. 4.10.2005, E.2003/7699-K. 2005/20713.

şiddet iddialarını değerlendirirken tarafları dinlemeli, tarafların ifadelerinin samimiyet ve/veya tutarlılığını, olayın detaylandırılması halinde tutum ve davranışlarına göre şiddet olasılığını değerlendirmelidir. Hâkim bazı durumlarda hiçbir belge ve delil olmadan tedbir kararı verebileceği gibi, soyut bir iddia karşısında tedbir kararı vermeyebilir. Ancak hâkim şiddet ihtimali konusunda en küçük bir olasılık bulunması hâlinde dahi uygun tedbir kararına hükmetmeli, konunun hassasiyetini gözden uzak tutmamalıdır. Ayrıca duruşmada, taraflar dinlenirken uzman psikoloğun bulunmasının da yararlı olabileceği kanısındayız.

b) Şiddet Uygulayan Kişi Hakkında Verilebilecek Tedbirler (Önleyici Tedbirler)

Şiddet uygulayan kişi hakkında verilebilecek önleyici tedbirler kural olarak hâkim tarafından, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde ise kolluk kuvvetlerince verilebilir.

6284 sayılı Kanunla düzenlenmiş önleyici tedbirlerin biri hariç tamamı 4320 sayılı Kanunda da yer almaktaydı. Bu başlık altında, öncelikle Kanunda ilk kez kabul edilmiş önleyici tedbire, daha sonra diğer tedbirlere yer verilecektir.

aa) 6284 Sayılı Kanunla İlk Kez Düzenlenen Önleyici Tedbir: *Çocuklarla Kişisel İlişki Kurmanın Sınırlandırılması (m. 5/ç)*

4320 sayılı Kanun çocuklarla ilgili bir tedbire yer vermediği için doktrinde haklı olarak eleştirilmiş, bu eksikliğin çocuğun ev içi şiddetin sessiz mağduru olması durumunda sorun yaratacağı vurgulanmıştı⁴⁹. Her ne kadar Türk Medenî Kanununda *velayet evlilik birliği devam ettiği sürece ana-baba tarafından birlikte kullanılır (m. 336); ancak, eşler arasında boşanma davası açılmışsa hâkim, boşanma veya ayrılığa karar verirken ana ve babanın çocukla olan kişisel ilişkilerini düzenler ve velayeti ana babadan birine bırakılabilir (m. 182)* hükmü bulunsa da, şiddet uygulayanla çocuk arasında kişisel ilişkinin sınırlandırılmasına ilişkin bir düzenleme bulunmamaktaydı. Kanunun 5. maddesinin (ç) bendine göre, şiddet uygulayanla çocuk arasında kişisel ilişki kurulması yönünde mahkeme kararı varsa, mahkeme bu ilişkinin sınırlandırılmasına veya tamamen kaldırılmasına ya da refakatçi eşliğinde gerçekleşmesine karar verebilir. Bu refakatçinin kim olacağına karar vermek hâkimin takdirindedir. Ayrıca hâkim, çocukla şiddet uygulayan arasındaki ilişkinin

⁴⁹ UYGUR, Çocuk, s. 141 vd; VORİS, s. 605.

sınırlandırılmasına ya da tamamen kaldırılmasına karar verirken Çocuk Hakları Sözleşmesinin⁵⁰ 3. maddesinde düzenlenen çocuğun yararı ilkesini⁵¹ esas almak durumundadır.

bb) Mülga 4320 Sayılı Kanunda Yer Almış Tedbirler

aaa) Tehdit, Hakaret Küçük Düşürmeyi İçeren Söz ve Davranışlarda Bulunulmaması (m. 5/a)

Bu tedbir, şiddet uygulayan kişinin şiddeti durdurması konusunda uyarılmasıdır. Bu nedenle, tedbirin etkisi konusunda tereddüt olabilir. Böyle bir uyarının faydasız olacağı bilinse dahi bu uyarı yapılmalıdır. Bu tedbirin tek başına yeterli olmayacağı anlaşılıyorsa, başka tedbirlere de başvurulabilir. Zira şiddet uygulayan ilk kez şiddete ilişkin davranışlar göstermişse sadece uyarı etkili olabilir⁵². Ayrıca hâkimin, bu tedbire uyulmaması hâlinde hapis cezası uygulanacağı konusunda ihtarda bulunması da caydırıcı olabilir.

bbb) Müşterek Konuttan Derhâl Uzaklaştırılması (m. 5/b)

6284 sayılı Kanunun öngördüğü tedbirlerden biri de şiddet uygulayan veya uygulama tehlikesi olan kişinin müşterek konuttan veya bulunduğu yerden uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsisidir. Söz konusu tedbir bu alanla sınırlı kalmamalı, mağdurun yaşadığı yer de koruma kapsamına alınmalıdır. Örneğin, ailenin eğitim amacıyla gittiği ve belli bir süre birlikte yaşayacakları yurt, otel gibi mekânlarla ailenin belirli bir süre aynı yerde kalacakları mekânlar da bu bağlamda değerlendirilmelidir⁵³. Bu tedbir, şiddete uğrama tehlikesi altında bulunan kişinin başvurusuyla, önleyici tedbir olarak da uygulanabilir. Tüm şiddet türlerinde bu tedbirin alınması mümkün olabilir⁵⁴. Şüphesiz bu tedbirin gerekliliği ve uygunluğunu hâkim takdir edecektir. Yönetmeliğin 19. maddesine göre bu tedbirin uygulanması, şiddet uygulayanın uzaklaştırıldığı konutun giderlerini karşılamasına engel değildir. Hâkim şiddet uygulayanın, koruma kararı süresince aile konutunun kira sözleşmesini feshetmemesine, kamu konutu tahsisinin

⁵⁰ RG: 27.01.1995- 22184.

⁵¹ Bu ilkenin açıklanması ve uygulanması konusunda bilgi için bkz. UYGUR, Çocuk, s. 143 vd; VORİS, s. 603 vd.

⁵² ERDEM, s. 62.

⁵³ BEYAZIT, Özgür/ BEYAZIT, Arzu: “4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun Üzerine Değerlendirmeler”, 2010: http://psikiyatriksosyalhizmet.com/wp-content/uploads/2010/02/4320_degerlendirme.pdf (Erişim tarihi: 03.12.2015).

⁵⁴ Aynı yönde bkz. ERDEM, s. 62.

kaldırılması talebinde bulunmamasına ve bu tür yükümlülüklerinin devamıyla uygun diğer tedbirlere de karar verebilir.

ccc) Korunan Kişilere Yaklaşılması (m. 5/c)

Şiddet uygulayan veya uygulama tehlikesi olan kişinin korunan kişilere ve bu kişilerin yaşam alanlarına yaklaşmaması da hâkimin verebileceği tedbirlerden biridir. Bu tedbir bir uyarı niteliğindedir ve amaç, şiddet uygulayan kişinin uzaklaştırılmasıdır. Hâkim, korunan kişinin bulunduğu konut, okul ya da işyeri yanında, geçici olarak bulunduğu mekâna yaklaşılmasına da karar verilebilir. Nitekim bu husus Yönetmeliğin 20. maddesinde korunan kişinin bulunabileceği sair yerler şeklinde ifade edilmiştir. Ayrıca Kanunun 5. maddesinin (d) bendine göre, gerekli görülen hâllerde, şiddete uğramasa bile korunan kişinin yakınlarına, tanıklarına ve çocuklarına yaklaşılması şeklinde tedbir kararı da verilebilir. Hâkim, tedbir kararında hangi mesafelere kadar yaklaşılmayacağını belirleyebilir. Böyle bir belirleme yoksa, yaklaşmama kararı, aile bireyleri tarafından görülemeyecek bir alanı kapsar⁵⁵. Ayrıca, şiddet uygulayan kişinin işyeriyle mağdurunun işyeri aynıysa, işyerinin değiştirilmesi kararının verilmesi de yerinde olacaktır.

ddd) Şahsi Eşyalara ve Ev Eşyalarına Zarar Verilmemesi (m. 5/e)

Şiddet uygulayan kişi, fiziksel şiddetin yanı sıra kişinin eşyalarına zarar verebilir veya şiddeti eşyalara yöneltebilir. Örneğin, kişinin aile yadigârı eşyalarına, giysilerine, özel eşyalarına zarar verebilir. Burada, eşyanın taşınır- taşınmaz eşya olmasının ya da maddî-manevi değerinin olmasının bir önemi yoktur⁵⁶. Her ne kadar Yönetmeliğin 23. maddesinde *korunan kişinin şahsi ve ev eşyalarına zarar verilmesinden* bahsedilse de, korunan kişinin yakınlarına ait ya da korunan kişiye emanet bırakılmış bir eşyaya zarar vermek de bu kapsamda değerlendirilmelidir. Ayrıca *zarar verme* ifadesi de geniş yorumlanmalı; eşyanın değerini azaltan veya kullanımını işlevsiz kılan bir davranış (malı tahrip etme, devretme vs.) bu kapsamda değerlendirilmelidir⁵⁷.

eee) İletişim Araçlarıyla Rahatsız Etmeme (m. 5/f)

Hâkimin alabileceği bir diğer tedbir kararı korunan kişiyi iletişim araçlarıyla rahatsız etmemektir. Bu tedbirin uygulanabilmesi için, iletişim aracı kavramının geniş yorumlanması gerekir. Nitekim

⁵⁵ ERDEM, s. 63.

⁵⁶ ULUĞ, İlknur: “Ailenin Korunmasına Dair Kanun Hükümleri Çerçevesinde Aile İçi Şiddetin Önlenmesi”, Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi, 6, 2005, s. 446.

⁵⁷ Aynı yönde bkz. ERDEM, s. 63.

Yönetmeliğin 24. maddesinde *görsel, işitsel, yazılı, internet ve benzeri iletişim araçlarıyla ya da sair* denilerek tüm iletişim araçları dâhil edilmiştir. Hatta herhangi bir kişiyle haber gönderilmesi de iletişim kapsamındadır⁵⁸. Nitekim korunan kişinin yakınları aracılığıyla haber göndermenin veya af dilemenin yanı sıra, mağdurun evine ya da işyerine her gün sipariş edilen yemeğin gönderilmesinin de bu kapsamda değerlendirilebileceği kanısındayız.

fff) Silah Teslimi (m. 5/g ve ğ)

Hâkim, şiddet uygulayan ya da uygulama ihtimali olan kişinin, ruhsatlı silahı varsa veya görevi gereği silah taşıyorsa silahının kolluk güçlerine teslimini isteyebilir. Kamu görevi nedeniyle kullanılan silahın teslimine ilişkin hususlar Yönetmeliğin 26. maddesinde düzenlenmiştir. Bu tedbire başvurulabilmesi için, kişinin o zamana kadar şiddet uygularken bu araçlara başvurmuş olması gerekmemektedir. Hâkimin bu kişinin silah bulundurmasının tehlike teşkil ettiğini düşünmesi yeterlidir. Bu maddedeki silah kavramını da geniş yorumlamak gerekir; silah kapsamına ateşli silahlar yanında delici-kesici aletler de dâhildir⁵⁹.

ggg) Alkollü Yaklaşmama ve Bağımlılık Tedavisi (m. 5/h)

Yapılan araştırmalarda, alkol ve uyuşturucu kullanımının şiddeti tetiklediği sonucuna ulaşılmıştır. Esasen alkol, dürtü kontrolü ve muhakeme yeteneğinde azalmaya, uyuşturucu maddelerse saldırgan ve kriminal davranışlara neden olabilmektedir⁶⁰. Yönetmeliğin 27. maddesinde ayrıntılı şekilde düzenlenmiş olan bu tedbir, alkol veya uyuşturucu bağımlısı şiddet uygulayanın hastaneye yatma dahil bağımlılık tedavisini de kapsamaktadır. 4320 sayılı Kanunda, sadece alkollü veya uyuşturucu maddenin etkisinde şiddet mağdurunun yaşadığı konuta veya işyerine yaklaşılmaması düzenlenmişti. Bu yönüyle, düzenleme 4320 sayılı Kanundaki eksikliği gidermiştir.

hhh) Bir Sağlık Kuruluşunda Muayene ve Tedavi (m. 5/ı)

Bu tedbir, 4320 sayılı Kanunun ilk hâlinde yer almamakla birlikte, 2007 yılında yapılan değişikliklerle getirilmiş ve 6284 sayılı Kanunda da düzenlenmiştir. Şiddetin temelinde biyolojik veya psikolojik rahatsızlıklar varsa, alınacak en etkili tedbir, ilgili kişinin sağlık kuruluşunda tedavi

⁵⁸ ERDEM, s. 64.

⁵⁹ ERDEM, s. 64.

⁶⁰ SUBAŞI, Nüket/ AKIN, Ayşe: “Kadına Yönelik Şiddet; Nedenleri ve Sonuçları”, s. 1: http://www.huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/SayfaDosya/kadina_yon_siddet.pdf (Erişim tarihi: 03.12.2015).

edilmesidir. Yönetmeliğin 28. maddesine göre, şiddet uygulayanın muayene ve tedavisinin sağlanmasına karar verilirse, illerde il halk sağlığı müdürlüğüne, ilçelerde toplum sağlığı merkezine başvurulması zorunludur. Bu tedbire karar verilirse şiddet uygulayanın tedaviyi kabul etmesi gerekmektedir.

iii) Tedbir Nafakası

Kanunun 5. ve Yönetmeliğin 17. maddesine göre, şiddet uygulayan ailenin geçimini sağlıyor veya geçimine katkıda bulunuyorsa şiddet mağdurunun yaşam standardı dikkate alınarak talep etmese dahi tedbir nafkasına hükmedilebilir. Bu şekilde, nafaka ödemesine karar verilen kişinin, herhangi bir Sosyal Güvenlik Kurumuna bağlı ise, maaşından kesinti yapılarak ödeme yapılır.

cc) Önleyici Tedbirlerin Özellikleri

Kanunun 8. maddesinin 3. fıkrasında, koruyucu tedbir kararlarında delil ve belge aranmayacağı açıkça düzenlenmekle birlikte, önleyici tedbir kararlarında delil ve belge aranmayacağına ilişkin bir hüküm bulunmamakta; önleyici tedbir kararının gecikmeksizin verileceği düzenlenmektedir. Bununla birlikte, önleyici tedbir kararı verilebilmesi için kesin delil aranmasa da şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranış veya tehlikenin varlığını haklı gösteren emarelerin bulunması gerekmektedir. Nitekim bir fiilin önlenmesi için, öncelikle ortada bir fiilin olması gereği açıktır⁶¹.

c) Diğer Tedbirler

Kanunun 3. ve 4. maddelerine göre, yetkili makam Kanunda düzenlenmiş tedbirlerden birine veya birkaçına aynı anda hükmedebileceği gibi, **uygun göreceği benzer tedbirlere de** hükmedilebilir. Kanunda tedbir kararı konusunda yetkili makama takdir hakkı tanınması ve bu tedbirlerin eskiye nazaran kapsamlı olması yerindedir. Zira Türkiye gibi ev içi şiddet konusunda tarihsel geçmişi olmayan ve bu tür şiddetin tamamen kamusal olarak kabul edilmediği ülkelerde koruyucu ve önleyici tedbirlerin kapsamlı düzenlenmesi önemlidir⁶².

Tedbir kararı vermeye yetkili makam, somut olayın özelliklerine göre ve şiddeti durdurma amacına uygun tedbir karar(lar)ı vermekle yükümlüdür. Ancak yetkili makamın, tarafları barıştırmaya ya da evlilik

---

⁶¹ UĞUR, s. 352.

⁶² UYGUR, Çocuk, s. 140-141.

birliğini devam ettirme konusunu tekrar düşünmelerine yönelik bir tedbir kararı vermesinin yerinde olmayacağı kanısındayız⁶³. Örneğin, Antalya 2. Aile Mahkemesi bir kararında “4787 sayılı Kanun'un⁶⁴ 7. maddesi gereğince, ailenin Türk toplumunun temeli olduğu, tarafların evlenmekle karşılıklı bakım, sevgi, sadakat ve hoşgörü ile yükümlü olduklarını, çocuk sahibi iseler, boşanmaların çocukların geleceği açısından olumsuz sonuçlar doğurduğunu ve çocukların genellikle topluma suçlu veya sorunlu olarak katıldıklarını, evliliğin hastalıkta, sağlıkta, birlikte, dirlikte, varlıkta, yoklukta bir ve beraber olmayı gerektirdiğini hatırlayarak, barışmaları ve düşünmeleri için ihtar yapılmasına” karar vermiştir⁶⁵. Bu şekilde bir tedbir kararı, Kanunun *ratio legis*’ne ve ruhuna aykırıdır. Esas itibarıyla, şiddet nedeniyle tedbir kararı talep edilmesi hâlinde mahkemenin görevi tarafları barıştırmak ya da şiddet mağduru tarafın, şiddet uygulayan tarafı affetmesini ve evlilik birliğinin devamını sağlamak değil, mağduru korumaktır.

3. Diğer Bazı Yenilikler

6284 sayılı Kanun; Kanundan yararlanacak kişiler ve tedbir kararları bakımından getirdiği yeniliklerin yanı sıra daha önce yasal düzenlemelerde yer almayan; şiddet, ev içi şiddet ve kadına yönelik şiddet tanımlarının yapılması, ŞÖNİM’lerin kurulması, şiddetle mücadelede teknik araç ve yöntemlerin kullanılması gibi bazı yenilikler de kabul edilmiştir.

a) Şiddet – Ev içi şiddet ve Kadına Yönelik Şiddet Tanımları

En basit tanımıyla ‘*kaba güç*’ olarak ifade edilen şiddet⁶⁶, psikolojik ve ekonomik vasıtalarla şiddete uğrayanı disipline etme olarak da tanımlanmaktadır⁶⁷. 4320 sayılı Kanun şiddet tanımına yer vermemiştir; ancak *Ailenin Korunmasına Dair Kanunun Uygulanması Hakkında Yönetmelikte*⁶⁸ şiddet tanımı yapılmıştır. 6284 sayılı Kanun Yönetmelikteki tanımı aynen kabul etmiştir. Kanunun 2. maddesine göre, *şiddet; kişinin fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna*

⁶³ Benzer yönde görüş için bkz. BADUR, Emel: “Ailenin Korunması Alanındaki Son Gelişmeler”, TBB Dergisi, 84, 2009, s. 68.

⁶⁴ RG: 18.01.2003-24997.

⁶⁵ Antalya 2. Aile Mahkemesi 07.06.2013 tarihli ara karar (E. 2013/218).

⁶⁶ Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük, <http://www.tdk.gov.tr> (Erişim tarihi: 10.10.2014).

⁶⁷ BARZILAI, s. 869.

⁶⁸ RG: 01.01.2008-26803.

yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel⁶⁹, cinsel⁷⁰, psikolojik⁷¹, sözlü veya ekonomik⁷² her türlü tutum ve davranıştır⁷³.

Ev içi şiddetin tanımı konusunda farklı görüşler olmasına rağmen, genellikle, yakın ilişkide bulunanlar arasında söz konusu olan, yetişkinlere ve/veya çocuklara yönelik şiddet, istismar veya diğer kontrol altına alma ve güç kullanma taktikleriyle⁷⁴ ortaya çıkan mağduriyet durumu olarak ifade edilmektedir. Bu anlamda ev içi şiddet farklı veya aynı cinsiyetten kişiler, evli eşler, ayrılmış, boşanmış ya da birlikte yaşayan çiftler arasında gerçekleşebilir. Esasen ev içi şiddet, eşlerin ya da

⁶⁹ Tokat atma, herhangi bir aletle vurma, hırpalama, itirme, boğazını sıkma, bağlama, saçını kesme, kezzap veya kaynar suyla yakma, vücudunda sigara söndürme, , sağlıksız koşullarda yaşamaya mecbur bırakma gibi eylemler fiziksel şiddete örnek verilebilir: TIĞLI, Hüseyin: “Ailenin Korunmasına Dair Kanunda Yer Alan Tedbirler ve Bunların Uygulanması”, TAAD, 1(5), 2011, s.496; Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı, 2008, s. 7.

⁷⁰ Cinsel şiddete örnek olarak, evlilik içi dahil, kendisiyle veya başkalarıyla cinsel ilişkiye zorlamak, cinsel organa zarar vermek, çocuk doğurmaya ya da doğurmamaya, kürtaja, ensest ilişkiye ya da fuhuşa zorlamak, zorla evlendirmek, telefonla ya da sözlü olarak cinsel içerikli rahatsızlık verici davranışlarda bulunmak gibi eylemler verilebilir: TIĞLI, s. 496; KSGM-El Kitabı, s. 8.

⁷¹ Bağırarak, korkutmak, küfür etmek, tehdit etmek, ailesi veya yakınlarıyla görüştürmemek, eve kapatmak, küçük düşürmek, çocuklarından uzaklaştırmak, kıskançlık bahanesiyle sürekli kontrol altında tutmak, başkalarıyla kıyaslamak, nasıl giyineceği, kimlerle görüşeceği konusunda baskı yapmak, kişinin kendisini geliştirmesine engel olmak gibi eylemler psikolojik şiddet kapsamında değerlendirilir: TIĞLI, s. 496; KSGM-El Kitabı, s. 7-8.

⁷² Para vermemek veya kısıtlı para vermek, ailenin mali durumu konusunda bilgi vermemek, diğer aile bireylerinin gelirlerini almak, çalışmasına izin vermemek, istemediği işte zorla çalıştırmak, çalışıyorsa iş hayatını olumsuz etkileyecek kısıtlamalar getirmek gibi hareketler ekonomik şiddete örnek olarak gösterilebilir: KSGM-El Kitabı, s. 8.

⁷³ İstanbul Sözleşmesinde yapılan kadına karşı şiddet tanımıyla karşılaştırması için bkz. UĞUR, s. 345 vd. Ayrıca şiddetin Ceza Kanunu, Medenî Kanun ve Ailenin Korunmasına Dair Kanun çerçevesinde incelemesi konusunda bkz. BAYDUR, Emel/ERTEM, Burcu: “Kadına Yönelik Evlilik İçi Şiddetin Hukukî Boyutları-Ceza Kanunu, Medenî Kanun ve Ailenin Korunmasına Dair Kanun Kapsamında Bir İnceleme”, TBB Dergisi, 65, 2006, s. 89-118.

⁷⁴ Esasen, şiddet uygulayan genellikle, cinsel-duygusal istismar, erkek ayrıcalığını kullanma, ekonomik kontrol, zorlama, tehdit gibi kontrol taktiklerini kullanmaktadırlar. Örneğin ev içi şiddet mağduru çocuklar ile tehdit edilmekte ve çocuklarını bir daha asla görmeyeceği tehdidi yapılabilmektedir: THUESON, Sean D.: Civil Domestic Violence Protection Orders in Wyoming: Do They Protect Victims of Domestic Violence?, Wyoming Law Review, 4, 2004, s. 274.

çiftlerin ayrılması ile sona ermeyen bir süreç niteliği taşımaktadır⁷⁵. Ayrıca ev içi şiddete yetişkinler maruz kalabileceği gibi çocuklar da maruz kalabilirler⁷⁶. 6284 sayılı Kanunda *ev içi şiddet; şiddet mağduru ve şiddet uygulayanla aynı haneyi paylaşmasa da aile veya hanede ya da aile mensubu sayılan diğer kişiler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet* olarak tanımlanmıştır.

Aile içi şiddet, ev içi şiddet ile aynı anlamda değildir⁷⁷. Aile içi şiddet sadece aile bireylerine yönelik şiddetle ilgili olup, ev içi şiddete göre daha dar kapsamlıdır. Başka bir ifadeyle, ev içi şiddet, aile içi şiddeti de içine alan geniş bir kavramdır. Nitekim aile bireylerine uygulanan şiddet, aile içi şiddet dolayısıyla ev içi şiddet kapsamındadır⁷⁸.

Kadına yönelik şiddet ise kadının davranışı ve bedeninin erkek tarafından kontrolü anlamına gelir ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin bir türü olarak karşımıza çıkar⁷⁹.

b) ŞÖNİM

6284 sayılı Kanunla getirilen düzenlemelerden bir diğeri de ŞÖNİM'lerdir. Kanununun 14. maddesine göre, Bakanlık tercihen kadın personelin istihdam edildiği, şiddetin önlenmesiyle koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği, çalışmalarını yedi gün yirmi dört saat yürüten şiddet önleme ve izleme merkezleri kurar. Merkezlerde şiddetin önlenmesi ve tedbirlerin etkin şekilde uygulanmasına, korunan kişiye ve şiddet uygulayana yönelik farklı destek hizmetleri sunulur. ŞÖNİM'lerin kurulmasıyla devlet kurumsal olarak hem mağdura, hem şiddet uygulayana destek hizmeti vermeye başlamıştır. Böylelikle, şiddetle mücadelede devlet destekli kurumsal mücadele dönemi başlamıştır.

⁷⁵ THUESON, s. 273.

⁷⁶ UYGUR, Çocuk, s. 141.

⁷⁷ Bu kavramların birbirinden farklı olduğu, ev içinde olan eylemlerin aile içinde olmayabileceği, aile içinde gerçekleşen eylemlerin de ev içinde olmayabileceği yönündeki görüş için bkz. UĞUR, s. 347-348.

⁷⁸ UYGUR, Gülriz: Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları, 2. Bası, Ünite 6 (Şiddet), Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir 2013, s. 128.

⁷⁹ Gülriz UYGUR, "Kadına Karşı Ev-İçi Şiddete Yönelik Eşitlikçi Hukuk Anlayışı", Esin Konanç Sempozyumları, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile İlgili Kararları ve İç Hukuk Yollarının Tüketilmesi Sorunu ve Ceza Hukukunda Kadın, 2010, s. 81.

c) Teknik Araç ve Yöntemlerin Kullanılabilmesi

Kanunla getirilen yeniliklerden bir diğeri de, tedbir kararlarının uygulanmasında hâkim kararıyla teknik araç ve yöntemler kullanılabilmesidir. Kanununun 12. maddesinin 2. fıkrasında *teknik araç ve yöntemlerle takibe ilişkin usul ve esasların yönetmelikle düzenleneceği* ifadesine rağmen, Yönetmeliğin 37. maddesi Kanun hükmünü tekrarlamakla yetinmiştir. Bunun dışında, *Elektronik Destek Buton Sistemi* projesi çerçevesinde şiddet gören kadın ile emniyet yetkilileri arasında iletişim için yöntem geliştirilmiştir⁸⁰. Buna göre, mağdur hakkında teknik yöntemlerle takip kararı verilirse, mağdur ŞÖNİM'e bu kararı iletir ve kendisine halk arasında *panik butonu/güvenlik butonu* olarak bilinen buton temin edilir. Buton aktif hale geldikten sonra şiddet mağduru, hayatî tehlike hissettiği anda butona basar. Emniyet Genel Müdürlüğünün MOBESE kameralarından mağdurun konumu tespit edilir, hayatî tehlike olması halinde en yakın polis ekipleri mağdurun bulunduğu konuma ulaşır⁸¹.

d) İhbar Yükümlülüğü

Kanunla kabul edilen bir diğeri yenilik, ihbar yükümlülüğünün herkese tanınmış olmasıdır. Nitekim Kanununun 7. maddesine göre, şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin varlığı hâlinde 'herkes' durumu resmî makam veya mercilere ihbar edebilir. İhbarı alan kamu görevlileri, görevlerini gecikmeksizin yerine getirmek ve uygulanması gereken diğeri tedbirlere ilişkin yetkilileri haberdar etmekle yükümlüdür.

e) Tedbir Kararında Süre – İtiraz ve Tedbir Kararına Aykırılık

6284 sayılı Kanununun 8. maddesine göre, tedbir kararı ilk defasında en çok altı ay için verilebilir. Ancak şiddetin veya şiddet tehlikesinin devam edeceği anlaşılırsa; re'sen, korunan kişinin ya da Bakanlık veya kolluk görevlilerinin talebiyle, tedbirlerin süresinin veya şeklinin değiştirilmesine, tedbirlerin kaldırılmasına veya devam etmesine karar verilebilir.

Kanununun 9. maddesi tedbir kararına karşı itirazı düzenlemektedir. Buna göre, verilen tedbir kararlarına karşı tefhim veya tebliğ tarihinden

---

⁸⁰ <http://www.memurlar.net/haber/297203/> (Erişim tarihi: 09.12.2015).

⁸¹ Proje kapsamında Bursa ve Adana illeri pilot bölge seçilmiş olup uygulama başlatılmıştır:
http://sehityakinlari.aile.gov.tr/data/54218c22369dc309443bb884/aile_emniyet.pdf
(Erişim tarihi: 09.12.2015).

itibaren iki hafta içinde ilgililer tarafından aile mahkemesine itiraz edilebilir.

Uygulamada önleme ve tedbir kararlarının kaydı, infazı ve takibinde izlenecek yöntem ile mahkeme tarafından itiraz yolu açık olmak üzere verilen kararların infazında tereddütler yaşanması üzerine Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü tarafından 20.02.2015 tarihinde 154 nolu Genelge yayımlanmıştır⁸². Genelge ile aile içi şiddet mağdurların takibi ile tekrarlanan şiddet olaylarına karşı gerekli önleyici ve adli müdahalelerin yapılabilmesi amacıyla kolluk kuvvetlerine bazı yükümlülükler getirilmiştir. Buna göre, infazının ivedi olarak gerçekleştirilmesi için kararın uygulanmasının genel kolluk kuvvetleri marifeti ile izlenmesi öngörülmüştür. Kolluğun izleme ve kontrol görevi, hakkında tedbir kararı alınan kişinin konutunun haftada bir kez ziyaret edilmesi, yakınları ile iletişim kurulması, komşularının bilgisine başvurulması, muhtardan bilgi alınması, oturduğu konutun çevresinde araştırma yapılması gibi yerinde gözlem ve bilgilere dayanmalıdır. Bu izleme düzenli aralıklarla yapılmalı ve tutanak altına alınarak bilgiler UYAP ortamına aktarılmalıdır. Bir kişi hakkında birden fazla tedbir kararı verilmesi halinde, bu tedbirler UYAP ortamında tutulan ailenin korunması kararları kaydına tek bir kayıt olarak ve türleri belirtilmek suretiyle kaydedilmeli, sürenin sona ermesi halinde kayıt kapatılmalıdır.

Kanunda düzenlenen bir diğer yenilik, tedbir kararlarına aykırılık halinde uygulanacak yaptırıma ilişkindir. 4320 sayılı Kanunda suç olarak düzenlenen tedbir kararına aykırılık, 6284 sayılı Kanunla suç olmaktan çıkarılmış, yerine zorlama hapsi getirilmiştir⁸³.

f) Kanuna Bağlı Olarak Yapılan Bazı Düzenlemeler

Kanunun en önemli eksikliği, şiddetle ilgili yasal süreç başladıktan sonra taraflar arasında arabuluculuk veya uzlaşmanın yapılamayacağı şeklinde bir düzenlemesinin bulunmamasıydı. Bu eksiklik, 07.06.2012 tarihinde kabul edilen *Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu*⁸⁴

⁸²http://www.adalet.gov.tr/genelgeler/genelge_pdf/cigm_154.pdf (Erişim tarihi: 03.12.2015).

⁸³ Bu durumda 4320 sayılı Kanuna muhalefet suçundan yerel mahkemelerde derdest olan veya karara bağlanıp temyiz incelemesi için Yargıtay'da bekleyen dosyalar, zamanaşımına bakılmaksızın Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 223/9 maddesi uyarınca derhal beraat kararı verilmesi, kesinleşip infaz edilen ilâmların infazına son verilmesi, infaz için bekleyenlerin infaz edilmeden geri çekilmesi ve bu suçtan adli sicil kayıtlarının tekerrüre esas alınmaması gerekmektedir: UĞUR, s. 342.

⁸⁴ RG: 22.06.2012- 28331.

ile giderilmiştir. Arabuluculuk Kanunu'nun 1. maddesine göre, *aile içi şiddet iddiasını içeren uyuşmazlıklar arabuluculuğa elverişli değildir*. Ancak, doktrindeki bir görüşe göre, sadece tedbir kararı verilerek şiddetin önlenmeye çalışılması yeterli olmayıp; ŞÖNİM'in vereceği destek hizmetleri arasına aile arabuluculuğunun da eklenmesi yerinde olacaktır⁸⁵. Kanımızca bu konuda mutlak bir yasaklama yerine, özellikle fiziksel şiddet içermeyen vakılarda, somut olay değerlendirilerek ihtiyarî arabuluculuğun ŞÖNİM'lerde görevli hukukçu-psikologlar veya psikolog eşliğinde yürütülmesinin kabulü, şiddetin önlenmesinde etkili bir çözüm olabilir.

Ayrıca Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra Nisan 2012 tarihinde, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından Kanunun Uygulaması Hakkında Genelge yayımlanmıştır⁸⁶. Bu genelgede Kanun kapsamındaki iş ve işlemlerle ilgili olarak görevli personelin görev ve sorumlulukları ayrıntılı olarak anlatılmakta ve konunun önemi vurgulanmaktadır.

g) Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Yüklenen Görev

Kadına yönelik veya ev içi şiddet sadece hukukî düzenlemelerle ortadan kaldırılabilir bir sorun olmayıp, disiplinlerarası işbirliğiyle çözülebilir. Bu nedenle, Kanunun 16. maddesi bazı organizasyonlara yükümlülükler getirmiştir. Buna göre, TRT ile ulusal, bölgesel ve yerel yayın yapan özel televizyon kuruluşları ve radyolar, kadınların çalışma yaşamına katılımı, özellikle kadın ve çocuğa şiddetle mücadele konusunda Bakanlık tarafından hazırlanan/hazırlattırılan bilgilendirme materyallerini yayınlamak zorundadır.

II. EKSİKLİKLER ve ÖNERİLER

Cinsiyet ayrımcılığının kaldırılması, kadın-erkek eşitliğinin sağlanması, kadının insan haklarının teminat altına alınması, şiddet mağduruna yönelik koruyucu ve önleyici hizmetler sağlanması devletin görevidir ve 6284 sayılı Kanunla devlet, bu görevi büyük ölçüde yerine getirmektedir. Ancak bu demek değildir ki Kanun kusursuzdur.

Kanunda ve uygulamada tespit edilen başlıca eksiklikler ve önerilerimiz şu şekilde özetlenebilir:

⁸⁵ ÖZBEK, Mustafa Serdar: Alternatif Uyuşmazlık Çözümü, Yetkin Yayınları, Ankara 2013, s. 1027.

⁸⁶ <http://www.aile.gov.tr/data/5404eb05369dc3119090f853/genelge.pdf> (Erişim tarihi: 09.12.2015).

- Kanundaki eksikliklerden ilki kapsamının net olmamasıdır. Her ne kadar Kanunda kullanılan ifadelerden “herkes” ve “her türlü şiddet” Kanun kapsamındadır gibi bir sonuca ulaşmak mümkünse de, Kanunun amacının “bireyleri cinsiyet ayrımcılığı temelli şiddetten korumak” olduğuna dikkat edilmelidir. Kanundan yararlanabilecek kişi gruplarının kapsamının genişletilmiş olması olumlu bir gelişme olmakla birlikte, her türlü şiddet olayının, Kanunun uygulama alanına dâhil olmadığı kanısındayız. Bu nedenle, Kanunun, özellikle kişi ve konu bakımından kapsamı belirlenirken daha net ifadeler kullanılması yerinde olacaktır.
- Şiddet mağduru yabancı, kolluk güçlerine müracaat ettiğinde -ülkeye usulüne uygun giriş yapmamış ya da usulüne uygun ikamet etmiyor olsa bile- sınır dışı edileceği endişesi taşımamalıdır. Yapılan araştırmalara göre, sınır dışı edilme korkusu, mağdurların yetkili mercilerden yardım istemelerini veya kadına karşı şiddet ve ev içi şiddete başvuran kişilerden ayrılmalarını engellemekte; şiddet uygulayan kişiler de bu hassasiyeti kötüye kullanmaktadır⁸⁷. Her ne kadar 6284 sayılı Kanun doğrudan uygulanan kanun olup, kapsamına giren şiddet olaylarında Türk vatandaşı-yabancı ayrımı yapılmaksızın herkese uygulanacaksa da, bu husus mağdurun sınır dışı edilme endişesini gidermez. Bu nedenle, şiddete uğrayan yabancılar için özel bir hükme yer verilmesi yerinde olacaktır kanısındayız. Konuyla ilgili olarak, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun⁸⁸ 55. maddesi⁸⁹ koruma getirmiş olmakla birlikte şiddet mağdurunun sınır dışı edilmesini engellemeyip ertelediği için yetersizdir.
- Kanundaki eksikliklerden bir diğeri de, hakkında koruma tedbiri uygulanan kişinin şiddet uygulayanla iletişime geçmesi halinde yaptırımın düzenlenmemiş olmasıdır. Bir görüşe göre, kanun koyucunun amacı aileyi bölmek, şiddet

⁸⁷İstanbul Sözleşmesi Açıklayıcı Rapor: <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Reports/Html/210.htm> (Erişim tarihi: 03.12.2015).

⁸⁸ RG: 11.04.2013-28615.

⁸⁹ Bu maddeye göre, *hakkında sınır dışı etme kararı verilen kişi aynı zamanda psikolojik, fiziksel veya cinsel şiddet mağduru ise tedavisi tamamlanıncaya kadar sınır dışı edilemez.*

uygulayan bireyi aileden tamamen uzaklaştırmak değil, mağdurun zarar görmesini engellemektir. Bu nedenle, örneğin, şiddet uygulayanın, müşterek konuttan uzaklaştırma tedbirine rağmen mağdurun rızasıyla ortak konutta yaşamaya devam etmesi tedbir kararının ihlâli olarak değerlendirilmemelidir⁹⁰. Buna karşın, bazı ülke uygulamalarında⁹¹ verilmiş bir tedbir kararına rağmen, şiddet mağdurunun herhangi bir nedenle şiddet uygulayanla iletişime geçmesi tedbir kararını ihlâl etmek olarak kabul edilmekte ve mağdur bu nedenle yargılanabilmektedir. Kanımızca, böyle bir durumda hâkim, şiddetin türü ve somut olayın özelliklerini dikkate alarak mağdurun rızasının gerçek bir rıza olup olmadığını tespit etmelidir.

- Türkiye’de kadına yönelik şiddetle mücadelede karşılaşılan en önemli sorunlardan biri, şiddete uğrayan kadının, daha sonra aile üyeleri veya bizzat şiddet uygulayan tarafından uzlaşmaya ikna edilmesi ya da şikâyetinden vazgeçmeye veya ifadesini değiştirmeye zorlanmasıdır. Bu konuda doktrinde farklı görüşler⁹² olmasına rağmen, hukukî süreç başladıktan sonra hiçbir şekilde geri dönüş olamayacağı şeklindeki bir yaklaşımın çok katı olabileceği kanaatindeyiz. Bu nedenle hâkimin şiddetin türü, şekli ve sıklığını dikkate alınarak şiddet gören ve şiddet uygulayanı uzman psikolog eşliğinde dinlemesi yararlı olabilir.
- 6284 sayılı Kanunda, koruyucu ve önleyici tedbirlere ayrıntılı bir şekilde yer verilmiş olmasına rağmen, gelişmiş

⁹⁰ BEYAZIT/BEYAZIT, s. 55.

⁹¹ Örneğin, ABD’nin bazı eyaletlerinde mahkeme bu kişiler aleyhine para cezasına hükmetmekte, bazı eyaletlerde mahkemeye saygısızlıktan dolayı yargılanmaktadır. Buna karşın bazı eyaletlerde böyle bir hükmün, şiddet mağdurunu kolluk güçlerine başvurmadan alıkoyacağı için eleştirilmektedir: LAPİDUS, M. Lenora/ MARTİN, Emily J./ LUTHRA, Namita, *The Rights of Women*, 4. Bası, ACLU, New York 2009, s. 164.

⁹² Ev içi şiddet mağdurunun tedbir talebinde bulunduktan bir süre sonra talebinden vazgeçmesi halinde, vazgeçme iradesinin etki altında verilip verilmediğini hâkimin takdir edeceği yönündeki görüş için bkz. TİĞLİ, 505. Buna karşın, tarafların şikâyetten vazgeçmesi halinde re’sen soruşturmaya devam edilmemesi gerektiği, devletin görevinin mağdur aile bireylerini şiddet uygulayan eş veya diğer aile bireylerine karşı korumanın yanında aileyi bir bütün olarak korumak ve bir arada tutmak olduğu yönündeki görüş için bkz. ATEŞ, s. 172.

demokrasilerde benimsenmiş *zorunlu tutuklama ilkesi* düzenlenmemiştir. Zorunlu tutuklama, koruma tedbiri ihlal edildiğinde veya şiddet mağduru fiziksel olarak yaralandığında ya da silahla tehdit edildiğinde uygulanan bir tedbirdir. Yapılan araştırmalara göre⁹³, zorunlu tutuklama, şiddet uygulayan kişinin tekrar şiddet gösterme eğilimini dikkat çekecek düzeyde azaltmaktadır⁹⁴. Ayrıca, kolluğun rolünü netleştirmesi, yararlanmaları azaltması, şiddete uğramış kadının yaşadığı ikilemi gidermesi, mağdur bakımından uygun bir tedbir olması bakımından da savunulmaktadır⁹⁵. Her ne kadar ülkemizde kolluk güçlerinin tutuklama yetkisi bulunmamakla birlikte, özellikle kadına karşı şiddet olaylarında *zorunlu gözaltına alma yetkisi* verilmesi yerinde olabilir.

- Son olarak, ülkemizde şiddet uygulayan kişinin, öfke kontrolü, stres yönetimi gibi tedavi programlarına katılımı isteğe bağlıdır. Oysa gelişmiş ülkelerde şiddet sorununu çözmeye amaçlı tedavi programlarına şiddet uygulayan kişinin katılımını zorunludur⁹⁶.

Uygulamada görülen aksaklıkları ise şu şekilde özetlemek mümkündür:

- Uygulamada mahkemeler tedbir kararları verirken Kanunda belirtilmiş tüm tedbirlere değil, somut olayın özelliğine göre,

⁹³ BUEL, M. Sarah: “Mandatory Arrest for Domestic Violence”, Harward Women’s Law Journal, 11, 1988, s. 215 vd.

⁹⁴ LAPİDUS/MARTİN/LUTHRA, s. 158. Ayrıca zorunlu ve ihtiyari tutukluluk karşılaştırması için bkz. BUEL, s. 217 vd.

⁹⁵ BUEL, s. 221 vd. Zorunlu tutuklamanın bulunduğu ülkelerde şiddetin karşılıklı olduğu anlaşılırsa, hem şiddet uygulayan hem şiddet mağduru tutuklanabilmektedir. *Çifte Tutuklama* ya da *Mağdur Tutuklaması* olarak adlandırılan bu uygulama her iki tarafta da yaralanmalar varsa veya kolluk güçlerinin ev içi şiddet mağdurunun kim olduğuna karar verememesi hâllerinde mümkündür. Zorunlu tutuklama ilkesinin eleştirilen yönü, yabancı nüfusun yoğun olduğu ülkelerde, şiddet uygulayan (genellikle erkek) yabancının sınır dışı edilmesi ihtimalinin gündeme gelmesi, bu durumun da şiddet mağdurunun (genellikle kadın) kolluk güçlerinden yardım talep etmesini güçleştirmesidir: LAPİDUS/MARTİN/LUTHRA, s. 158-159.

⁹⁶ Örneğin, Yeni Zelanda’da şiddet uygulayanın bu tür programlarına katılımını zorunludur:

<http://www.hsph.harvard.edu/population/domesticviolence/domesticviolence.htm>

(Erişim tarihi: 03.12.2015).

ihtiyaç duyulan, mâkul, mantıklı ve uygulanabilir tedbirlere hükmetmelidirler. Örneğin, koruma talep eden tarafla hakkında tedbir kararı verilen tarafın farklı şehirlerde ikamet etmesi halinde, tarafların müşterek konutu bulunmayacağından, mahkemenin müşterek konuttan uzaklaştırılması tedbirine hükmetmesi gereksiz olacaktır. Nitekim tarafların müşterek konutu bulunmamasına rağmen, Antalya 2. Aile Mahkemesi müşterek konuttan uzaklaştırma kararı vermiş⁹⁷ davalının itirazı üzerine bu tedbir kararı 3. Aile Mahkemesi tarafından kaldırılmıştır⁹⁸. Benzer şekilde, tarafların ortak çocuğu, hakkında tedbir kararı verilen kişiyle birlikte yaşamakta ise, bu kişi bakımından artık çocuk için nafakaya hükmedilmesine ya da çocukla kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hüküm kurulmasına gerek bulunmamaktadır.

- Uygulamada, mahkemelerin şiddete uğrama tehlikesi altında olduğunu iddia eden herkese, adeta otomatik olarak, tedbir kararı vermesi yerinde olmadığı gibi, koruma ya da önleme amacı taşımayan keyfi tedbirlere hükmetmesi de kabul edilemez. Yetkili mercii kararı verirken şiddetin seviyesi, sıklığı, türü gibi hususları tespit etmeli ve en uygun tedbire hükmetmelidir. Ayrıca tedbir kararı verilirken şiddetin karşılıklılığının tespitinin yanı sıra ilk kez gerçekleşip gerçekleşmediği de önemlidir. Olayların çoğunda genellikle erkeğin fiziksel şiddetine karşın, kadının sözel şiddet uyguladığı ya da bunun tam tersi, yani sözel şiddetle başlayıp daha sonra fiziksel veya psikolojik şiddetle cevap verilmesi mümkündür. Hâkim, somut olayda bütün unsurları değerlendirmeli, gerekirse her iki taraf için de tedbir kararına hükmedebilmelidir. Her ne kadar Kanunda karşılıklı tedbir kararına ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmasa da, bazı durumlarda her iki taraf için de tedbir kararı verilmesinin gerekli ve yerinde olacaktır kanısındayız. Elbette hâkim her iki taraf için tedbir kararı vermek zorunda olmadığı gibi,

---

⁹⁷ Antalya 2. Aile Mahkemesi, 11.03.2013, E. 2013/218 (yayımlanmamıştır).

⁹⁸ Antalya 3. Aile Mahkemesi, 08.04.2013, E. 2013/141-K. 2012/148 (yayımlanmamıştır).

tedbir kararı vereceği tarafın şiddeti başlatan taraf olmasına da gerek yoktur⁹⁹.

- Son olarak, Kanundaki *benzeri tedbirler* ifadesinden anlaşılması gerekenin, şiddeti önlemeye yönelik tedbirler olup, tarafları barıştırmaya yönelik uyarıları içeren kararların tedbir kararı olarak nitelendirilmemesi gerektiği kanısındayız.

SONUÇ

Esasen, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklanan şiddetin önlenmesi için yasal düzenlemelerin tek başına yeterli olmadığı görüşü genel kabul görmektedir¹⁰⁰. Bu bağlamda, şiddetle mücadele sadece hukukî bir sorun olmayıp, konunun psikolojik, sosyolojik, ekonomik, ahlaki ve kültürel boyutları bulunmaktadır. Bu nedenle, sorunun çözümünde ilgili tüm kurum ve kuruluşların iş birliği içerisinde mücadele etmesi, ŞÖNİM gibi Kanunla ilgili tedbirleri uygulayacak ve denetleyecek kurumların iyi işletilmesi, toplumun bilinçlendirilmesi ve toplumsal farkındalığın artırılması gerekmektedir. Bunun yanı sıra hiç şüphesiz uygulayıcılara da büyük görev düşmektedir. Unutulmamalıdır ki, dünyanın en iyi kanunları kötü bir uygulayıcının elinde adaletsiz sonuçlar doğurabileceği gibi, en kötü kanunlar da iyi bir uygulayıcının elinde adil sonuçlar doğurabilir.

Kaynakça*

- AKINCI, Şahin. “Medenî Kanun’da Kadın ve Aile”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 8(1-2), 2004, s. 15-31.
- ALTINAY, Ayşe Gül/ ARAT, Yeşim. Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet, Metis Yayıncılık, 2. Bası, İstanbul 2008.
- ARAT, Yeşim. 1980’ler Türkiye’sinde Kadın Hareketi: Liberal Kemalizm’in Radikal Uzantısı - Türkiye’de Kadın Olgusu (Ed.: Necla Arat), Say Yayınları İstanbul 1992.
- ATEŞ, Mustafa. “4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Bu Kanundaki Değişiklikler Üzerine Düşünceler”, Ankara Barosu Dergisi, 65(3), 2007, s. 161-172.

⁹⁹ ERDEM, s. 60.

¹⁰⁰ Konu hakkında detaylı tartışma için bkz. Kadına Şiddet, TBMM. Tutanak Hizmet Başkanlığı, 19.02.2015 tarihli tutanak.

* Birden fazla eserinden yararlanılan yazarlara yapılan atıflarda kullanılan kısaltmalar, ilgili eserin sonunda ayrıca belirtilmiştir.

- AYAN, Sezer. “Kadına Karşı Şiddetin Çocuk Üzerindeki Etkileri”, Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu, Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları, Ankara 2012, s. 660-670.
- AYATA, Gökçeçiçek/ DİLEK ERYILMAZ, Sevinç/ ODER, Bertil Emrah. Kadın Hakları Uluslararası Hukuk ve Uygulama (Ed.: Burcu Yeşilada), Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2010.
- AYATA, Gökçeçiçek/ DİLEK ERYILMAZ, Sevinç/ KALEM, Seda. Ailenin Korunmasına Dair Kanun Kimi ve Neyi Koruyor? Hakim, Savcı, Avukat Anlatıları Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2011.
- BADUR, Emel. “Ailenin Korunması Alanındaki Son Gelişmeler”, TBB Dergisi, 84, 2009, s. 63-92.
- BARZILAI, Gad. “Culture of Patriarchy in Law: Violence from Antiquity to Modernity”, Law & Society Review, 38, 2004, s. 867-889.
- BAYDUR, Emel/ ERTEM, Burcu. “Kadına Yönelik Evlilik İçi Şiddetin Hukukî Boyutları-Ceza Kanunu, Medenî Kanun ve Ailenin Korunmasına Dair Kanun Kapsamında Bir İnceleme”, TBB Dergisi, 65, 2006, s. 89-118.
- BEYAZIT Özgür/ BEYAZIT Arzu. “4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun Üzerine Değerlendirmeler”, 2010:http://psikiyatriksosyalhizmet.com/wp-content/uploads/2010/02/4320_degerlendirme.pdf
- BUEL, M. Sarah. “Mandatory Arrest for Domestic Violence”, Harvard Women’s Law Journal, 11, 1988, s. 213-226.
- CENTEL, Nur. “Mağdurun Korunmasında Yeni Bir Yaklaşım”, Prof. Dr. Sahir Erman’a Armağan, İstanbul 1999, s. 113-125.
- CENTEL, Nur. “Kadını Şiddete Karşı Korumaya Yönelik Yasa Hükümlerine Eleştirel Yaklaşım”, İstanbul Ticaret Üniversitesi, İnsan Hakları Hukuku ve Kadın Paneli, İstanbul 2003: <http://nurcentel.com/makaleler/kadinakarsisiddet.pdf>.
- DOĞAN, İzzet. “Kadına Yönelik Şiddet, Uluslararası Belgeler, 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına İlişkin Yasa ve Bu Yasada Yapılan Değişiklikler Üzerine Bir İnceleme”, İstanbul Barosu Dergisi, 82(3), 2008, s. 1223-1235.
- BOZKURT ŞENER, Ekin. “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi”, TC. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara 2011: http://www.kadininstatusu.gov.tr/upload/mce/eski_site/Pdf/uzmanlik_tezleri/ekin_bozkurt_tez.pdf
- ERDEM, Mehmet. “Aile İçi Şiddet ve 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun”, TBB Dergisi, 73, 2007, s. 46-77.
- ERGENE, Deniz. “İnsan Hakları Hukukundaki Gelişmeler Işığında Türk Hukukunda Kadının ve Çocuğun Soyadı Meselesi ve Medenî Kanun’da Değişiklik Önerisi”, MHB, 31(2), 2011, s. 123-176.
- ERTÜRK, Şükran/ ÖZDAMAR, Demet. “Kadınlara Karşı Şiddet ve Ayrımcılık”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 11 (Özel Sayı), 2009, s. 1169-1218.
- GARNER, A. Bryan. Black’s Law Dictionary, 8. Bası, Thomson West Publishing, USA 2004.

- GÖKKAYA B, Veda. “Kadına Karşı Şiddet ve Gölgesindeki Çocuk”, Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu, Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları, Ankara 2012, s. 671-677.
- GÖKTEPE, İnci. “4320 Sayılı Kanunun Uygulanmasına Dair Örnekler”, Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Yeni Medenî Kanuna İlişkin Uygulama Sorunları Sempozyumu, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul 2003.
- GÜVEN, Kudret. “4320 Sayılı ‘Ailenin Korunmasına Dair Kanun’un Getirdiği Hukukî Tedbirler”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2(1-2), 1998, s. 1-25.
- HALL, Jane Carol. “The Link Between Public and Private Harm: Is There Hope for Gender-Based Violence as a Ground for Asylum in the United States”, Immigration and Nationality Law Review, 21, 2010, s. 679-699.
- KARINCA, Eray. “Ailenin Korunması Kanunundaki Değişiklik Hakkında”, 2008: <http://bianet.org/bianet/toplumsal-cinsiyet/106837-ailenin-korunmasi-kanunu-ndaki-degisiklik-hakkinda>
- KARINCA, Eray. “Kadının Eş Şiddetinden Korunması İçin 4320 Sayılı Kanunda Yapılabilecek İyileştirmeler”, TAAD, 3, 2010, s. 325-348 (İyileştirmeler).
- KÖSE, Bilal. “Ailenin Şiddetten Korunması”, TBB Dergisi, 77, 2008, s. 307-341.
- KUENNEN, L. Tamara. “No-Drop Civil Protection Orders: Exploring the Bounds of Judicial Intervention in the Lives of Domestic Violence Victims”, UCLA Women’s Law Journal, 16, 2007, s. 39-95.
- KUYAKSİL, Ali. “Türk Anayasalarında Kadın Hakları ve Gelişimi”, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6(11), 2009, s. 328-352.
- LAPİDUS, Lenora M./ MARTİN, Emily J./ LUTHRA, Namita. The Rights of Women, 4. Bası, ACLU New York 2009.
- MORALIOĞLU, Aylin. “Seksenli Yıllarda Kadın Hareketi ve Kampanyalar”, TBB Dergisi, 99, 2012, s. 291-296.
- MOROĞLU, Nazan. “Kadının Kimlik Sorunu -Kadının Soyadı-”, TBB Dergisi, 99, 2012, s. 245-268.
- MOROĞLU, Nazan. “Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi 6284 sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi”, 2012, s. 357-380: http://portal.ubap.oRG:tr/App_Themes/Dergi/2012-99-1169.pdf
- ÖZBEK, M. Serdar. Alternatif Uyuşmazlık Çözümü, Yetkin Yayınları, Ankara 2013.
- SALLAN GÜL, Songül. Türkiye’de Kadın Sığınmaevleri (Erkek Şiddetinden Uzak Yaşama Açılan Kapılar mı?), Bağlam Yayınları, İstanbul 2011.
- SALLAN GÜL, Songül. “Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetle Mücadeleye Tarihsel Bakış”, İnsan Hakları Standartlarının Etkili Uygulanması Bağlamında Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele, Uluslararası Sempozyum, Türkiye Adalet Akademisi Yayınları, İstanbul 2012, s. 517-544.
- SCHNEİDER, Elizabeth. Battered and Feminist Lawmaking Women, Yale University 2000.
- SUBAŞI, Nüket/ AKIN, Ayşe. “Kadına Yönelik Şiddet; Nedenleri ve Sonuçları”: http://www.huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/SayfaDosya/kadina_yon_siddet.pdf

- ŞENER, Ülker. “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Ne Getiriyor?”, Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı, TEPAV, 2012, s. 1-5.
- TEKELİ, Şirin. “80’lerde Türkiye’de Kadınların Kurtuluş Hareketinin Gelişmesi”, Birikim, 3, 1989, s. 34-41.
- THUESON, D. Sean. “Civil Domestic Violence Protection Orders in Wyoming: Do They Protect Victims of Domestic Violence?”, Wyoming Law Review, 4,2004, s. 271-310.
- TİĞLİ, Hüseyin. “Ailenin Korunmasına Dair Kanunda Yer Alan Tedbirler ve Bunların Uygulanması”, TAAD, 1(5), 2011, s. 487-538.
- UĞUR, Hüsamettin. “Uluslararası Sözleşmeler ve AİHM Kararları Işığında Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Gayri Resmî Evlilikler Hakkında Yargıtay Kararı”, Terazi Hukuk Dergisi, 4(34), 2009, s. 155-168 (Yargıtay Kararı).
- UĞUR, Hüsamettin. “Kadın ve Aile Bireylerine Karşı 6284 Sayılı Kanunun Getirdikleri”, TBB Dergisi, 101, 2012, s. 337-339.
- ULUÇ, İlknur. “Ailenin Korunmasına Dair Kanun Hükümleri Çerçevesinde Aile İçi Şiddetin Önlenmesi”, Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi, 6, 2005, s.437-457.
- UYGUR, Gülriz. “Ev-İçi Şiddet Bağlamında Koruma Tedbirleriyle İlgili Çocuğun Yüksek Yararı İlkesi”, Esin Konanç Sempozyumları, Çocuk İstismarı ve Çocuk Suçluluğu, 2010, s. 137-149 (Çocuk).
- UYGUR, Gülriz. “Kadına Karşı Ev-İçi Şiddete Yönelik Eşitlikçi Hukuk Anlayışı”, Esin Konanç Sempozyumları, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile İlgili Kararları ve İç Hukuk Yollarının Tüketilmesi Sorunu ve Ceza Hukukunda Kadın, 2010, s. 81-95, (Ev-İçi Şiddet).
- UYGUR, Gülriz. Toplumsal Cinsiyet Sosyolojisi, Ünite 7, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir 2011 (Hukuk).
- UYGUR, Gülriz. Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları, 2. Bası, Ünite 6, Anadolu Üniversitesi Yayını, 2013, (Şiddet).
- ÜNVER, Yener. “Ceza Hukuku Açısından Mobbing, Stalking ve Cinsel Taciz Eylemleri”, Ceza Hukuku Dergisi, 4(11), 2009, s. 101-127.
- VEUR, Dennis. “Gender Matters - A Manual on Addressing Gender-Based Violence Affecting Young People”, Ed. Gavan Titley, Council of Europe, Budapeşte 2007.
- VORIS, J. Michael. “Civil Orders of Protection: Do They Protect Children, the Tag-along Victims of Domestic Violence”, Ohio Northern University Law Review, 17, 1990-1991, s. 599-609.
- YALÇIN SANCAR, Türkan. Türk Ceza Hukukunda Kadın, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2013.
- YARAR, Betül. “Bir Moral Düzenleme Biçimi Olarak Medenî Kanunun Aile Hukuku Arkeolojisi”, Öneri Dergisi, 7(28), 2007, C. 7, S. 28, s. 209-224.
- Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2008.